

POJEM · POLITIKA A SPOLEČNOST

Národ

Členy může spojoval jazyk, kultura, dějiny, původ, území nebo politická zkušenost — žádný z těchto znaků však není přítomen u všech národů. Národ přitom není totožný se státem, etnickou skupinou ani souborem občanů.

Národ je rozsáhlé společenství lidí, jehož členové se považují za součást určitého společného celku.

O vůli národa mluví obyčejně ti, kdo národu poroučejí.

Karel Čapek, Kritika slov, 1929

Dvě cesty, jak národ vymezit

Objektivní pojetí

Určuje národ pozorovatelnými znaky. Žádný však není společný všem národům.

Subjektivní pojetí

Členové se pokládají za příslušníky téhož národa a stačí jim to k identitě.

Čtyři pojmy, které nejsou totožné

Národ

Společná identita a sdílené znaky. Může existovat bez vlastního státu.

Občanství

Právní vztah k jednomu státu, ne osobní identita.

Stát

Instituce politické moci nad územím. Může zahrnovat více národů.

Etnická skupina

Původ, kultura, jazyk a tradice. Nemusí chtít vlastní stát.

Vztahy se překrývají, pojmy totožné nejsou. · RoboVojtík (Libertypédie), CC0 1.0

Národ je společenství, ke kterému může člověk patřit — ne autorita, které člověk nutně patří.

Čtyři pojetí, jak národy vznikly

Ernest Renan (1882)

Sdílená paměť a trvalý vůle žít společně — „každodenní plebiscit“.

Benedict Anderson (1983)

„Představované společenství“; tisk spojil miliony neznámých lidí.

Ernest Gellner (1983)

Modernizace a jazyková standardizace. Škola a stát identitu i vytvářejí.

Anthony D. Smith (1986)

Starší etnická společenství, mýty a symboly — moderní národy je nově vykládají.

Vlastenectví ≠ nacionalismus

Vlastenectví

Kladný vztah k vlastní zemi či kultuře. Nemusí tvrdit nadřazenost národa.

Nacionalismus

Odvozuje z národa nárok na moc — autonomii či stát. Slouží osvobození i ospravedlnění asimilace a války.

Táž vazba: přínos identity nahoře, riziko donucení pod ním

ČEHO SE TO TÝKÁ

● **Identita a solidarita** 2× Kdo patří k „nám“ ● **Sebeurčení** 2× Kdo rozhoduje za koho ● **Kultura** 1× Jak se udržuje ● **Obrana** 1× Kdo nese povinnost

dobrovolná sounáležitost

vnucená identita

Přijátá identita se nemusí shodovat s přisouzenou.

solidarita a vzájemná pomoc

vylučování lidí mimo skupinu

Spolupráce sahá za okruh známých, ohled na ostatní slabé.

sebeurčení a decentralizace

nová vláda většiny nad menšinou

Održením vznikne menšina, která se k novému státu nehlásí.

společné politické rozhodování

většinové rozhodnutí za souhlas všech

Volby určují rozhodnutí, ne souhlas každého člena.

uchovávání kultury

nucená asimilace

Dobrovolné zachovávání jazyka se liší od jeho zákazu.

dobrovolná společná obrana

nucená poslušnost a vojenská služba

Proti sobě stojí příkaz a rozhodnutí nepoužít násilí.

Čtyři otázky k požadavku, který se označí za národní

1 Kdo jedná?

Národ nemá jednu vůli. Jednají vlády, instituce a lidé s rozdílnými zájmy.

2 Kdo souhlasí?

„Vůle národa“ budí dojem souhlasu i u těch, kdo rozhodnutí odmítají.

3 Kdo nese náklady?

Omezení obchodu pomůže výrobcům a poškodí spotřebitele; válka bere život.

4 Kultura, nebo autorita?

„Toto je naše kultura“ a „všichni se musí řídit našimi pravidly“ nejsou totéž.

Vina se po národnosti nedědí

Kolektiv jedná svými orgány

Vláda i armáda rozhodují. Sporný je přenos viny na členy: jeden válku plánoval, jiný protestoval, jiný byl donucen.

Rozlišení přesto platí

Obrana proti agresi není totožná s agresí. Vínou za ni ale nelze přenést na každého občana.

CELÉ HESLO NAJDEŠ NA

libertypedie.cz/wiki/Národ

Stav k revizi 2461 z 20. 8. 2026 · plakát vytvořen 26. 8. 2026

Obsah plakátu i hesla: CC BY-SA 4.0

